

УДК: 330.101.541:338.124.4(73):339.9

JEL classification: E32, E52, E62, H63, F42

Георгій Ковбатюк, PhD

(старший викладач кафедри теоретичної та прикладної економіки, Національний транспортний університет)

ORCID ID 0000-0001-8140-4506

Марина Ковбатюк, к.е.н., професор

(професор кафедри теоретичної та прикладної економіки, Національний транспортний університет)

ORCID ID 0000-0002-1149-6537

ПРОГНОСТИЧНІ МАРКЕРИ ЕКОНОМІЧНОГО СПАДУ: АНАЛІЗ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ США

Предметом дослідження є сукупність макроекономічних процесів та індикаторів-передвісників, що сигналізують про зростання ризиків економічного спаду в Сполучених Штатах Америки, а також потенційні трансмісійні ефекти такої рецесії для глобальної економіки й України зокрема. У статті здійснено комплексний аналіз сучасного стану американської економіки в умовах уповільнення інфляції за збереження високого рівня цін, зростання боргового навантаження домогосподарств, погіршення доступності житла та поступового ослаблення ринку праці.

Особливу увагу приділено аналізу провідних макроекономічних індикаторів-передвісників рецесії, зокрема інверсії кривої дохідності державних облігацій США та застосуванню правила Сама (Saht Rule) як емпіричного інструменту ранньої ідентифікації фаз економічного спаду. Досліджено роль боргових дисбалансів, високих процентних ставок і завершення періоду «дешевих грошей» як структурних чинників підвищеної макроекономічної вразливості.

У теоретичній площині робота інтерпретує поточні процеси крізь призму трансформації підходів до стабілізаційної політики — від класичної кейнсіанської моделі до концепції фіскального домінування, за якої зростаючий державний борг починає обмежувати автономію монетарної політики. Проведено порівняльний аналіз із кризою доткомів початку 2000-х років та глобальною фінансовою кризою 2008–2009 років, що дозволило виокремити специфіку сучасного етапу економічного циклу.

Окремий розділ присвячено аналізу можливих наслідків рецесії в США для України, включно з ризиками скорочення фінансової та військової допомоги, погіршенням кон'юнктури світових товарних ринків, зростанням вартості зовнішніх запозичень і валютними шоками. Практичне значення дослідження полягає в обґрунтуванні індивідуальних, інвестиційних та інституційних стратегій адаптації до умов підвищеної макроекономічної невизначеності.

Ключові слова: економічний цикл, рецесія, макроекономічна нестабільність, інверсія кривої дохідності, правило Сама, фіскальне домінування, державний борг, ринок праці, економіка США.

© Ковбатюк Г.О., Ковбатюк М.В., 2025

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку економіки Сполучених Штатів Америки характеризується поєднанням ознак макроекономічної стабілізації з поглибленням структурних дисбалансів, що ускладнює своєчасну ідентифікацію рецесійних ризиків. Формальне зниження темпів інфляції відбувається на тлі збереження високого загального рівня цін, рекордного боргового навантаження домогосподарств, зростання вартості кредитних ресурсів і погіршення доступності житла. Одночасно ринок праці демонструє ознаки поступового охолодження, зокрема зростання звільнень і уповільнення найму працівників.

У таких умовах традиційні показники економічної стабільності виявляються недостатніми для повноцінної оцінки ризиків економічного спаду. Це актуалізує потребу у використанні провідних індикаторів-передвісників, які дозволяють виявити зміну фаз економічного циклу ще до настання формальної рецесії. Додаткової складності проблемі надає обмеженість інструментів державного реагування в умовах рекордного рівня державного боргу США та зростаючої ролі фіскального домінування.

Для України зазначена проблема набуває особливого значення, оскільки економічна динаміка США безпосередньо впливає на обсяги фінансової та військової допомоги, глобальні товарні ринки, вартість запозичень і валютну стабільність. Відтак виникає необхідність комплексного аналізу макроекономічних ризиків у США з урахуванням їхніх міжнародних та геополітичних наслідків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика економічних циклів, рецесій та макроекономічної стабільності займає центральне місце в працях як класичних, так і сучасних економістів. У межах кейнсіанської традиції економічні спади розглядаються як наслідок недостатнього сукупного попиту, що може бути компенсований активною фіскальною політикою. Значний внесок у формування цього підходу зробили Дж. М. Кейнс [1], Д.Б. Тейлор та Р. Солоу [2] та П. Самуельсон [3].

Сучасні дослідження зосереджуються на емпіричних індикаторах раннього виявлення рецесій. Праці, присвячені аналізу інверсії кривої дохідності, зокрема дослідження Федеральної резервної системи, демонструють високу прогностичну здатність цього індикатора щодо майбутніх спадів у США. Значного поширення набуло правило Сама (Saam Rule), запропоноване Клаудією Сам, яке використовується як оперативний інструмент ідентифікації початку рецесій на основі динаміки безробіття [4].

Окремий напрям сучасних досліджень пов'язаний із проблемою зростання державного боргу та його впливу на макроекономічну політику. У працях Л. Саммерса [5], О. Бланшара [6] розглядається концепція фіскального домінування, за якої боргові обмеження починають визначати межі монетарної автономії. Порівняльні дослідження криз початку 2000-х років і 2008–2009 років дозволяють виокремити структурні відмінності сучасної ситуації, зокрема поєднання інфляційного тиску з обмеженими можливостями стимулювання.

У вітчизняній науковій літературі [7] дедалі більше уваги приділяється аналізу зовнішніх макроекономічних шоків і їхнього впливу на економічну безпеку України, валютну стабільність та інвестиційний клімат. Проте комплексні дослідження, які поєднують аналіз рецесійних ризиків у США з оцінкою їхніх геоekonomічних наслідків для України, залишаються обмеженими, що зумовлює актуальність даної роботи.

Метою статті є комплексний аналіз макроекономічних передумов і прогностичних маркерів можливого економічного спаду в Сполучених Штатах Америки, а також оцінка його потенційних наслідків для глобальної економіки в цілому та України зокрема. Досягнення поставленої мети передбачає дослідження динаміки ключових макроекономічних показників, застосування індикаторів-передвісників рецесії, теоретичне осмислення переходу від кейнсіанської моделі стабілізації до режиму фіскального домінування, а також порівняльний аналіз із попередніми економічними кризами.

Окремим завданням є обґрунтування індивідуальних, інвестиційних та інституційних стратегій адаптації до умов підвищеної макроекономічної невизначеності й визначення ключових ризиків і викликів для економічної безпеки України в разі реалізації рецесійного сценарію в США.

Виклад основного матеріалу дослідження. В економіці Сполучених Штатів Америки спостерігається сукупність процесів, до яких значна частина суспільства та економічних агентів виявилася недостатньо підготовленою. З одного боку, темпи інфляції поступово знижуються, однак загальний рівень цін залишається стабільно високим. З іншого боку, боргове навантаження домогосподарств досягло історичних максимумів, рівень володіння житлом знижується, а на ринку праці формується тенденція до зростання звільнень. Сукупність цих факторів свідчить про те, що уявлення про стабілізацію економічної ситуації можуть бути передчасними.

Поточний стан економіки США, що поєднує уповільнення зростання цін і наростаючу соціально-економічну напругу, дійсно викликає занепокоєння. Щоб краще зрозуміти ці тенденції, розглянемо довгострокові зміни ключових макропоказників – валового внутрішнього продукту (ВВП), темпу інфляції та рівня безробіття – за останні три десятиліття.

За останні 30 років номінальний ВВП США зріс майже вчетверо (рис. 1). У першому кварталі 1995 року ВВП становив близько \$7,5 трлн, а до третього кварталу 2024 року – майже \$29,5 трлн. Економічне зростання США мало циклічний характер: після періоду прискореного зростання відчутні спади спостерігалися під час рецесій (наприклад, падіння у 2008–2009 рр. під час світової фінансової кризи та різке скорочення в 2020 р. через пандемію). Так, у другому кварталі 2020-го номінальний ВВП впав до близько \$19,96 трлн (з \$21,75 трлн у першому кварталі). В середньому темп зростання ВВП за три десятиліття оцінюється приблизно в 3% на рік, хоча він коливався від падіння на декілька відсотків у кризові роки до зростання понад 5–6% у періоди економічного буму [8].

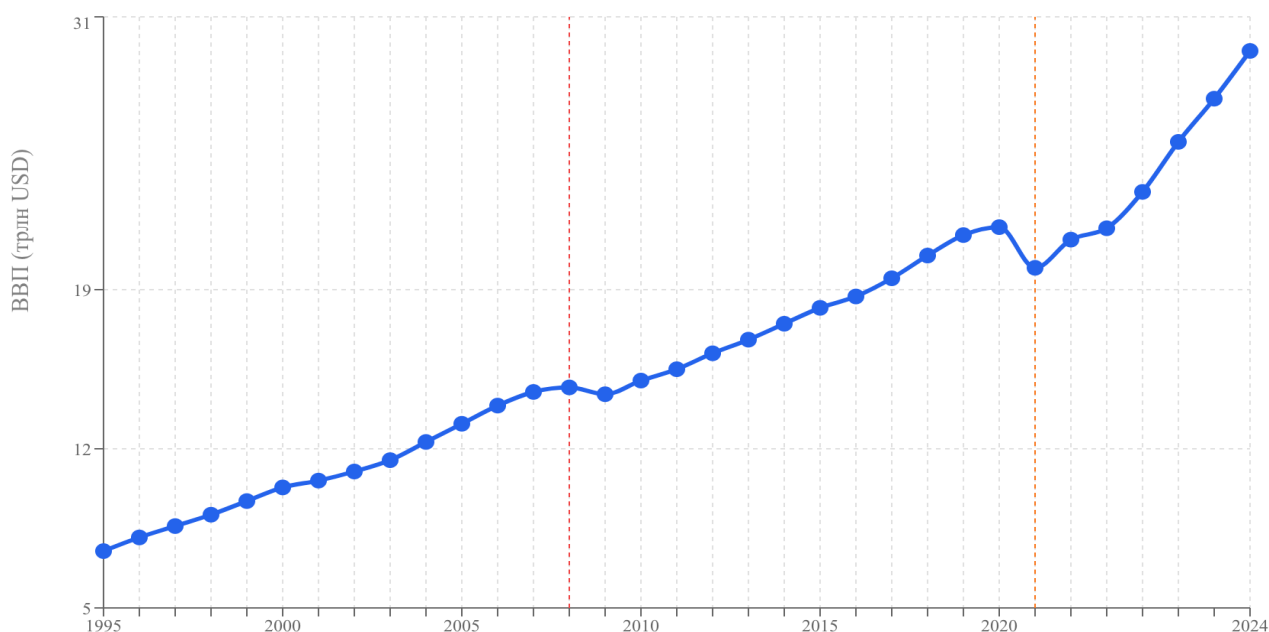

Рис. 1. Динаміка валового внутрішнього продукту США за період 1995-2024 рр.

Джерело: сформовано авторами за даними [8]

Сьогодні інфляційний тиск є нижчим порівняно з піковими значеннями 2022 року, ціни продовжують зростати в річному вимірі та не повертаються до рівнів, характерних для 2021–2022 років. Це означає, що зниження темпів інфляції не супроводжується дефляційними процесами, а накопичене підвищення цін уже стало довгостроковою структурною характеристикою економіки (рис. 2).

Рис. 2. Динаміка рівня інфляції у США за період 1995–2025 рр.

Джерело: сформовано авторами за даними [9]

Протягом більшої частини останніх 30 років рівень інфляції у США залишався помірним (зазвичай у межах 1–4% на рік). Наприклад, у 1995–2000 рр. середньорічна інфляція коливалася приблизно в районі 2–3%. У довоєнні 2000-ті й 2010-ті роки інфляція зазвичай не виходила далеко за межі цільових показників ФРС (~2%). Проте після 2020 року інфляційний тиск різко посилювався: у 2021–2022 рр. інфляція досягла багаторічних максимумів. Зокрема, в 2022 році річний темп інфляції підіймався до 8–9% – найвищого рівня з початку 1980-х. Після цього у 2023–2024 роках інфляція почала знижуватись, опустившись приблизно до 2–3% (11–12-місячні показники на кінець року). Станом на кінець 2025 року річний приріст споживчих цін в США становив близько 2,7%. Таким чином, хоча тиск інфляції зменшився з пікових значень 2022 року, рівень цін залишається вищим за довоєнний (2021–2022) і в структурному сенсі значно перевищує довгострокову норму 1990-х–2010-х років.

Рівень безробіття у США за останні три десятиліття демонстрував чітку циклічність, інверсно корелюючи з економічним циклом. На початку 1990-х років безробіття було досить високим – у 1992 році воно сягало ~7,4%. Надалі із стабільним економічним зростанням 1990-х цей показник знижувався до ~4–5% наприкінці десятиліття. Під час кризи 2008–2009 рр. безробіття різко підскочило (до майже 10% у кінці 2009 року). Уже у 2010-х роках, на тлі відновлення економіки, цей показник знизився до історичних мінімумів: на кінець 2019 року безробіття становило всього 3,6%. Пандемія COVID-19 у 2020 році викликала стрибок безробіття до приблизно 6,7%, але у 2021–2022 роках воно оперативно повернулося до рівня

~3,5–4,0%. На кінець 2024 року безробіття утримувалося біля 4,1%, що все ще відповідає історично низькому рівню (рис. 3).

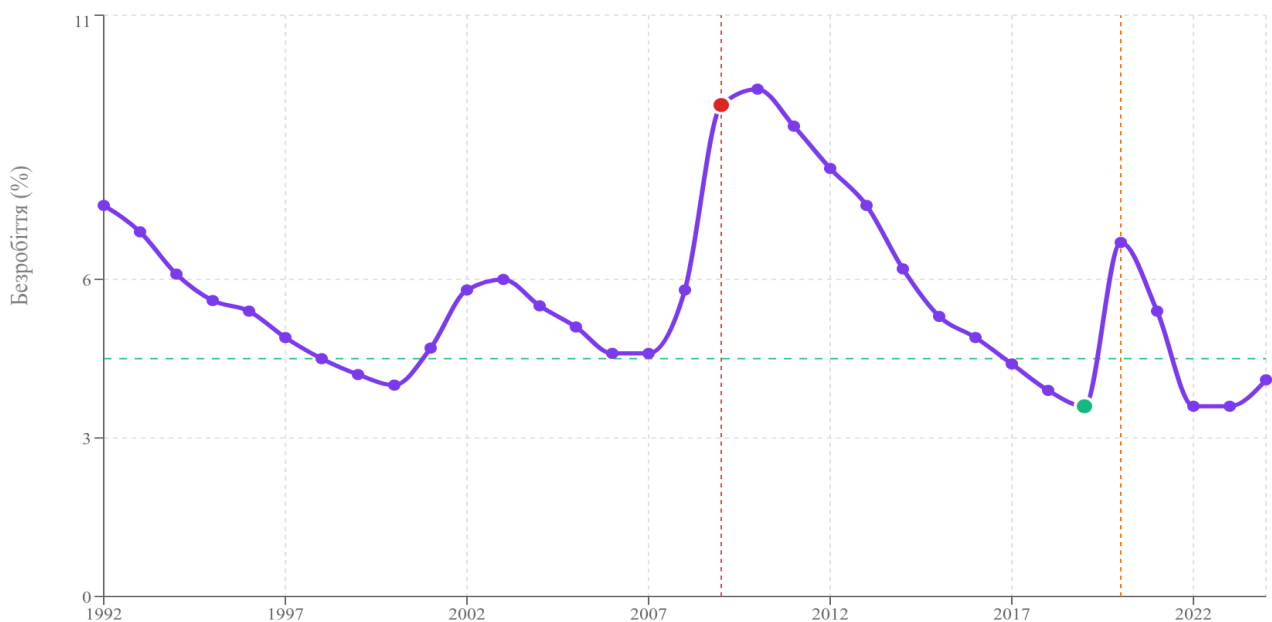

Рис. 3. Рівень безробіття у США за період 1995-2024 рр.

Джерело: сформовано авторами за даними [11,12]

Ці дані показують, що американська економіка за останні 30 років виросла в масштабі (ВВП зріс у декілька разів), але з низькою інфляцією та рекордно низьким безробіттям перед пандемією. Після пандемії відзначається помірне уповільнення темпів зростання і зниження інфляції, однак накопичене раніше підвищення цін залишилося структурною характеристикою економіки США [10].

Зокрема, вартість продуктів харчування зросла приблизно на 25 % порівняно з 2019 роком, тоді як орендна плата за житло в середньому по країні підвищилася на 20–30 %. Водночас номінальне зростання заробітних плат становило близько 15 %, що є недостатнім для компенсації зростання вартості життя. У результаті реальні доходи значної частини домогосподарств скоротилися, що пояснює відчуття фінансового виснаження населення навіть за умов уповільнення інфляційних темпів.

Таблиця 1. Вікова структура нових і постійних покупців (%)

Вік	Всі покупці	Перші покупці	Повторні покупці
18-24	2%	4%	2%
25-34	10%	32%	4%
35-44	16%	25%	13%
45-54	15%	16%	15%
55-64	20%	14%	22%
65-74	25%	8%	30%
75 або старше	11%	1%	14%
Середній вік	59 років	40 років	62 років

Джерело: сформовано авторами на основі [13]

Середній клас у США перебуває під подвійним тиском, сформованим одночасним зростанням споживчих цін і підвищенням вартості кредитних ресурсів. Середньостатистичне домогосподарство дедалі частіше виявляється неспроможним придбати житло за середніми ринковими цінами. Щомісячні платежі за 30-річною іпотекою наразі приблизно у 2,5 раза перевищують рівень 2019 року для аналогічного об'єкта нерухомості, що зумовлено насамперед зростанням відсоткових ставок [12].

Хоча Федеральна резервна система вже здійснила кілька знижень ключової процентної ставки, цього виявляється недостатньо для відновлення доступності житла. Середня ставка за іпотечними кредитами на рівні 6–7 % продовжує виступати суттєвим обмежувальним чинником, особливо з огляду на відсутність помітного коригування цін на житло. Наслідком цього є зниження рівня володіння житлом серед молодших вікових груп. Медіанний вік першого покупця житла досяг 40 років, що є історичним максимумом і значно перевищує показники попередніх десятиліть [13].

Системні ризики для економіки США підтверджуються також аналізом провідних макроекономічних індикаторів-передвісників. Одним із найбільш надійних сигналів можливого економічного спаду є інверсія кривої дохідності державних облігацій, за якої дохідність короткострокових цінних паперів перевищує дохідність довгострокових. Історично така ситуація неодноразово передувала рецесіям у США, відображаючи очікування фінансових ринків щодо уповільнення економічної активності та майбутнього зниження процентних ставок. Упродовж 2023–2025 років на ринку державних облігацій США фіксувалися періоди стійкої інверсії між дохідністю 2-річних і 10-річних казначейських зобов'язань, що посилює аргументи на користь підвищених рецесійних ризиків [14].

Додаткове аналітичне підтвердження потенційного спаду надає застосування правила Сама (Sahm Rule), яке базується на динаміці безробіття. Згідно з цим емпіричним підходом, економіка вважається такою, що входить у фазу рецесії, якщо тримісячна ковзна середня рівня безробіття зростає щонайменше на 0,5 відсоткового пункту порівняно з мінімальним значенням за попередні 12 місяців. Поточні тенденції на ринку праці, зокрема зростання кількості звільнень і уповільнення темпів найму, свідчать про поступове наближення економіки США до порогових значень цього індикатора, навіть попри формально низький рівень безробіття [4].

Водночас стрімке зростання боргів домогосподарств суттєво підсилює вразливість економіки до зовнішніх і внутрішніх шоків. Сукупний обсяг боргових зобов'язань перевищив 18,59 трлн дол. США, залишки за кредитними картками досягли рекордних значень, а рівень прострочень за автокредитами є найвищим за останні два десятиліття. За таких умов навіть незначні непередбачувані витрати можуть призвести до серйозних фінансових труднощів для значної частини домогосподарств [12].

Паралельно з цим посилюється тенденція до зростання звільнень. Упродовж останніх місяців низка великих корпорацій оголосила про скорочення персоналу, а жовтневі показники звільнень стали найвищими для цього місяця за понад двадцять років. Особливо гостро ці процеси проявляються в технологічному секторі, де скорочення охоплюють десятки тисяч працівників. Така динаміка відображає зміну корпоративних стратегій у напрямі зниження витрат, стримування інвестицій та уповільнення темпів зростання [15].

Поєднання високого рівня цін і високих відсоткових ставок формує складне макроекономічне середовище, у якому період так званих «дешевих грошей», характерний для 2008–2021 років, фактично завершився. Другим обмежувальним чинником виступає зростання державного боргу США, який перевищив 34 трлн дол. США, тоді як щорічні витрати на його обслуговування перевищують 1 трлн дол. США, що істотно звужує простір для активної фіскальної політики [16].

Зниження рівня довіри з боку домогосподарств і бізнесу зумовлює скорочення споживчих витрат та інвестиційної активності, що, своєю чергою, уповільнює економічне зростання. За таких умов імовірними сценаріями подальшого розвитку подій є затяжна рецесія, поступове зростання безробіття, тривала стагнація ринку житла, збереження високих процентних ставок та підвищена волатильність фінансових ринків.

Ключовими елементами індивідуальної стратегії стійкості в умовах підвищеної макроекономічної невизначеності залишаються формування резервного фонду, зниження боргового навантаження, диверсифікація джерел доходу та дотримання інвестиційної дисципліни. Резервний фонд доцільно створювати поетапно — від мінімальної фінансової «подушки» до накопичення ліквідних активів, достатніх для покриття поточних витрат протягом 3–6 місяців. Такий підхід знижує чутливість домогосподарств до тимчасових втрат доходу, зростання безробіття та коливань фінансових ринків, характерних для фаз економічного спаду.

На інвестиційному рівні підвищення ризиків рецесії актуалізує необхідність ребалансування портфелів у бік захисних активів. Історичний досвід свідчить, що в умовах економічного уповільнення відносно стійку динаміку демонструють сектори споживчих товарів першої необхідності (Consumer Staples), охорони здоров'я (Healthcare) та комунальних послуг (Utilities), попит на продукцію яких є менш еластичним до змін ділового циклу. Поряд із цим зростає роль активів - захисників вартості, зокрема золота та державних облігацій країн із високим рівнем кредитоспроможності. Перехід до таких інструментів не усуває ризиків повністю, однак дозволяє зменшити волатильність портфеля та зберегти капітал у фазі зниження економічної активності.

Важливу роль у підвищенні індивідуальної та професійної стійкості відіграє також розвиток навичок, менш чутливих до циклічних коливань економіки. До них належать компетенції у сферах аналітики, управління проектами, цифрових технологій, автоматизації та штучного інтелекту. Наявність додаткових або альтернативних джерел доходу істотно знижує фінансову вразливість домогосподарств в умовах нестабільного ринку праці та зростання ризиків звільнень.

Водночас ефективність індивідуальних та інвестиційних стратегій значною мірою залежить від інституційного середовища та напрямів фіскальної політики держави. За умов державного боргу США, що перевищує 34 трлн дол. США, можливості традиційного фіскального стимулювання істотно обмежуються. Це актуалізує концепцію так званого фіскального домінування (fiscal dominance), за якої зростаючі потреби у фінансуванні боргу починають визначати параметри монетарної політики. У такій ситуації центральний банк змушений враховувати фіскальну стійкість держави при ухваленні рішень щодо процентних ставок, навіть якщо це суперечить цілям боротьби з інфляцією.

Фіскальне домінування створює додаткові довгострокові ризики, зокрема збереження підвищеної інфляції, зростання вартості обслуговування боргу та зниження довіри до макроекономічної політики. У цьому контексті державна реакція на рецесійні процеси дедалі більше зміщується від масштабних стимулів до таргетованих програм підтримки найбільш уразливих верств населення та критично важливих секторів економіки, що обмежує швидкість і масштаб відновлення.

Загалом рецесії є невід'ємною складовою економічного циклу та водночас періодами суттєвого перерозподілу ресурсів і можливостей. Вони створюють відносні переваги для тих економічних агентів, які завчасно готуються до погіршення кон'юнктури, підтримують фінансову дисципліну, здійснюють зважену інвестиційну політику та демонструють здатність до адаптації. За умови системного поєднання індивідуальних, інвестиційних та інституційних стратегій економічний спад може виступати не лише джерелом ризиків, а й основою для формування довгострокових конкурентних переваг [12, 16].

З теоретичної точки зору поточні макроекономічні процеси в США доцільно інтерпретувати крізь призму еволюції підходів до ролі держави в стабілізації економічного циклу — від класичної кейнсіанської парадигми до сучасної концепції фіскального домінування. У межах кейнсіанської теорії фіскальна політика розглядається як ключовий інструмент пом'якшення циклічних коливань через стимулювання сукупного попиту в періоди спаду, тоді як монетарна політика відіграє допоміжну роль. Такий підхід був ефективним за умов відносно помірною державного боргу та стабільних інфляційних очікувань, що дозволяло урядам активно нарощувати дефіцит без загрози макрофінансової нестабільності [1].

Порівняльний аналіз із попередніми кризами дозволяє глибше зрозуміти специфіку поточної ситуації. Криза доткомів початку 2000-х років мала переважно фінансово-секторальний характер і була зумовлена надмірними очікуваннями щодо прибутковості технологічних компаній. Попри значні втрати на фондовому ринку, макроекономічні наслідки цієї кризи були відносно обмеженими. Державний борг США перебував на помірному рівні, інфляційний тиск був низьким, а Федеральна резервна система мала значний простір для агресивного пом'якшення монетарної політики. Саме зниження процентних ставок стало ключовим механізмом відновлення економічної активності.

На відміну від цього, глобальна фінансова криза 2008–2009 років носила системний характер і була пов'язана з дисбалансами на ринку нерухомості, надмірною фінансовою деривативізацією та кризою банківського сектору. Реакція держави включала масштабні фіскальні стимули та безпрецедентне монетарне пом'якшення, що призвело до тривалого періоду «дешевих грошей». Саме в цей період закладалися структурні передумови сучасних проблем — зростання боргу, фінансової залежності від низьких ставок та перекручення цін активів [17].

Поточна економічна ситуація відрізняється від обох попередніх криз своєю багатомірністю. На відміну від 2000-х років, інфляція залишається стійкою, що обмежує можливості монетарного стимулювання. На відміну від 2008–2009 років, боргове навантаження держави вже досягло рівнів, за яких масштабні фіскальні програми створюють ризик втрати довіри до макроекономічної політики. Таким чином, сучасна фаза економічного циклу характеризується поєднанням високих цін, високих ставок і обмеженого простору для державного втручання.

У цих умовах роль інституційних рішень зростає. Перехід від антикризового стимулювання до політики довгострокової фіскальної стійкості стає неминучим, навіть якщо це супроводжується повільнішим відновленням економіки. Для економічних агентів це означає необхідність адаптації до середовища, у якому держава вже не здатна повністю нейтралізувати циклічні ризики, а індивідуальні та корпоративні стратегії відіграють вирішальну роль у збереженні фінансової стабільності.

У підсумку сучасна економічна ситуація в США може бути охарактеризована як перехід від кейнсіанської моделі активного державного згладжування циклів до режиму структурних обмежень, зумовлених фіскальним домінуванням. На відміну від криз початку 2000-х і 2008–2009 років, нинішні виклики мають довгостроковий характер і потребують не лише короткострокових антикризових заходів, а й переосмислення ролі держави, фінансових ринків і домогосподарств у новій макроекономічній реальності [18].

Потенційна рецесія в економіці Сполучених Штатів Америки матиме для України не лише непрямі макроекономічні, а й критично важливі геополітичні наслідки. В умовах повномасштабної війни залежність України від зовнішньої фінансової, військової та інституційної підтримки робить стан американської економіки одним із ключових зовнішніх факторів національної економічної безпеки.

Найбільш чутливим каналом впливу є ризик скорочення фінансової та військової допомоги. Історичний досвід свідчить, що періоди економічного спаду в США

супроводжуються зростанням внутрішньополітичного тиску на перерозподіл бюджетних ресурсів на користь внутрішніх соціально-економічних потреб. Умови рецесії, зростання бюджетного дефіциту та боргового навантаження можуть посилити політичні наративи, орієнтовані на внутрішній пріоритет (“America First”), що потенційно знижує готовність Конгресу до довгострокового фінансування зовнішніх зобов’язань. Для України це означає підвищену невизначеність як щодо обсягів військової допомоги, так і щодо прямої бюджетної підтримки, яка відіграє ключову роль у забезпеченні макрофінансової стабільності та функціонування державних фінансів.

Другим важливим каналом трансмісії є вплив глобальної рецесії на світові товарні ринки. Уповільнення економічної активності в США та інших розвинених економіках, як правило, призводить до зниження глобального попиту на сировинні товари, зокрема на сталь, залізну руду та аграрну продукцію. Оскільки саме ці групи товарів становлять основу українського експорту, погіршення кон’юнктури на світових ринках може суттєво скоротити валютні надходження. Це, у свою чергу, посилює тиск на платіжний баланс і валютний курс, ускладнюючи роботу Національного банку України з підтримання курсової стабільності в умовах війни.

Третім системним наслідком є зростання вартості та обмеження доступу до зовнішнього фінансування. Навіть після завершення активної фази бойових дій Україна потребуватиме масштабних приватних інвестицій для відновлення інфраструктури та виробничого потенціалу. Проте рецесійні умови в глобальній економіці зазвичай супроводжуються зниженням апетиту інвесторів до ризику та перетоком капіталу в безпечні активи. У такому середовищі країни з підвищеним політичним і безпековим ризиком стикаються з вищою премією за ризик, що ускладнює залучення капіталу та підвищує його вартість. Для України це означає, що навіть за наявності потенціалу економічного відновлення вартість запозичень може залишатися високою, стримуючи темпи реконструкції.

Окремої уваги заслуговує валютний канал впливу. У періоди глобальної нестабільності долар США традиційно зміцнюється як резервна валюта та “тиха гавань” для інвесторів. Для України, значна частина зовнішнього боргу якої номінована в доларах США, а також для економіки, що критично залежить від імпорту пального, обладнання та військової техніки, зміцнення долара означає зростання реального боргового навантаження та подорожчання імпорту. Це створює додатковий інфляційний тиск і ускладнює координацію монетарної та фіскальної політики в умовах воєнної економіки.

Таким чином, потенційна рецесія в США може стати для України мультиплікативним шоком, що поєднує фінансові, торговельні, інвестиційні та валютні ризики. На відміну від попередніх глобальних спадів, нинішній контекст характеризується тим, що для України економічні наслідки нерозривно переплетені з питаннями національної безпеки та здатності держави підтримувати обороноздатність. Це підвищує значення диверсифікації джерел зовнішньої підтримки, поглиблення співпраці з Європейським Союзом та міжнародними фінансовими інституціями, а також формування внутрішніх механізмів економічної стійкості, здатних частково компенсувати негативні зовнішні шоки [7].

Висновки. Дослідження засвідчило, що сучасний стан економіки Сполучених Штатів Америки характеризується поєднанням уповільнення інфляції з поглибленням структурних макроекономічних дисбалансів, що підвищує ризики економічного спаду. Збереження високого рівня цін, рекордне боргове навантаження домогосподарств, подорожчання кредитних ресурсів і зниження доступності житла формують середовище підвищеної соціально-економічної напруги, яке неповною мірою відображається традиційними макроекономічними індикаторами.

Аналіз провідних індикаторів-передвісників, зокрема інверсії кривої дохідності та правила Сама, підтверджує наявність підвищених рецесійних ризиків навіть за формально стійких

показників ринку праці. Це свідчить про зростання ролі випереджальних емпіричних сигналів у діагностиці фаз економічного циклу в умовах структурних змін.

Теоретичне узагальнення результатів дозволяє інтерпретувати поточні процеси як перехід від кейнсіанської моделі стабілізаційної політики до режиму фіскального домінування, за якого високий рівень державного боргу обмежує автономію монетарної політики та можливості масштабного антикризового стимулювання. Порівняльний аналіз із кризами початку 2000-х і 2008–2009 років показав, що сучасна ситуація є складнішою через поєднання інфляційного тиску, високих процентних ставок і значного боргового навантаження.

Обґрунтовано, що потенційна рецесія в США матиме для України мультиплікативні економічні наслідки через ризики скорочення зовнішньої підтримки, погіршення умов зовнішньої торгівлі, зростання вартості запозичень і валютні шоки, що в умовах війни посилює вразливість національної економіки. Практичне значення дослідження полягає в обґрунтуванні багаторівневих стратегій адаптації, спрямованих на підвищення макроекономічної стійкості та зниження негативного впливу можливого глобального спаду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Keynes, John Maynard. The General Theory of Employment, Interest and Money. Macmillan, 1936. URL: https://www.files.ethz.ch/isn/125515/1366_keynestheoryofemployment.pdf
2. Taylor J. B., Solow R. M. Inflation, unemployment, and monetary policy. Cambridge : MIT Press, 1999. 184 p.
3. Samuelson P. A., Nordhaus W. D. Macroeconomics. 19th ed. New York : McGraw-Hill Education, 2009. 744 p.
4. Sahm C. Direct stimulus payments to individuals. The Hamilton Project. 2019. URL: https://www.hamiltonproject.org/assets/files/Sahm_web_20190506.pdf
5. Evolution or Revolution?: Rethinking Macroeconomic Policy after the Great Recession / ed. by O. Blanchard, L. H. Summers. Cambridge, MA : MIT Press, 2019. 376 p.
6. Blanchard O. Macroeconomics, Global Edition. 8th ed. Harlow : Pearson Education Limited, 2021. 576 p.
7. Юрчишин В. В. Глобальні тренди та перспективи фінансової стабільності. Центр Разумкова. 2025. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2025/04/24/2025-Yurchyshyn-FIN.pdf>
8. Real Gross Domestic Product (GDPC1). Federal Reserve Bank of St. Louis (FRED). 2025. URL: <https://fred.stlouisfed.org/series/GDPC1>
9. Consumer Price Index Databases. U.S. Bureau of Labor Statistics. 2025. URL: <https://www.bls.gov/cpi/data.htm>
10. Monetary Policy Reports to the Congress. Board of Governors of the Federal Reserve System. 2025. URL: https://www.federalreserve.gov/monetarypolicy/mpr_default.htm
11. Economic Report of the President : together with the Annual Report of the Council of Economic Advisers. Washington : United States Government Printing Office, 1995. 408 p. URL: <https://www.presidency.ucsb.edu/sites/default/files/books/presidential-documents-archive-guidebook/the-economic-report-of-the-president-truman-1947-obama-2017/1995.pdf>
12. Economic Report of the President : together with the Annual Report of the Council of Economic Advisers. Washington : United States Government Publishing Office, 2025. 412 p. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2025/01/ERP-2025.pdf>
13. Highlights From the Profile of Home Buyers and Sellers. National Association of REALTORS®. 2024. URL: <https://www.nar.realtor/research-and-statistics/research-reports/highlights-from-the-profile-of-home-buyers-and-sellers>
14. Engstrom E. K., Sharpe S. A. (Don't Fear) The Yield Curve, Reprise. FEDS Notes. Washington: Board of Governors of the Federal Reserve System, March 25, 2022. URL: <https://www.federalreserve.gov/econres/notes/feds-notes/dont-fear-the-yield-curve-reprise-20220325.html>
15. Layoffs.fyi — Tech Layoff Tracker and Lists. 2024. URL: <https://layoffs.fyi/>
16. The Budget and Economic Outlook: 2024 to 2034. Congressional Budget Office. 2024. 171 p. URL: <https://www.cbo.gov/system/files/2024-02/59710-Outlook-2024.pdf>
17. The Financial Crisis Inquiry Report. Financial Crisis Inquiry Commission. Washington : Government Printing Office, 2011. 662 p. URL: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GPO-FCIC/pdf/GPO-FCIC.pdf>
18. World Economic Outlook: Steady Recovery but Slow Momentum. International Monetary Fund. Washington, DC : IMF, 2024. 191 p. URL: <https://www.imf.org/-/media/files/publications/weo/2024/april/english/text.pdf>

REFERENCES

1. Keynes, John Maynard. The General Theory of Employment, Interest and Money. Macmillan, 1936. URL: https://www.files.ethz.ch/isn/125515/1366_keynestheoryofemployment.pdf
2. Taylor J. B., Solow R. M. Inflation, unemployment, and monetary policy. Cambridge : MIT Press, 1999. 184 p.
3. Samuelson P. A., Nordhaus W. D. Macroeconomics. 19th ed. New York : McGraw-Hill Education, 2009. 744 p.
4. Sahm C. Direct stimulus payments to individuals. The Hamilton Project. 2019. URL: https://www.hamiltonproject.org/assets/files/Sahm_web_20190506.pdf
5. Evolution or Revolution?: Rethinking Macroeconomic Policy after the Great Recession / ed. by O. Blanchard, L. H. Summers. Cambridge, MA : MIT Press, 2019. 376 p.
6. Blanchard O. Macroeconomics, Global Edition. 8th ed. Harlow : Pearson Education Limited, 2021. 576 p.
7. Iurchyshyn V. V. “Hlobalni trendy ta perspektyvy finansovoi stabilnosti” [Global trends and prospects for financial stability]. Tsentrazumkova. 2025. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2025/04/24/2025-Yurchyshyn-FIN.pdf>
8. Real Gross Domestic Product (GDPC1). Federal Reserve Bank of St. Louis (FRED). 2025. URL: <https://fred.stlouisfed.org/series/GDPC1>
9. Consumer Price Index Databases. U.S. Bureau of Labor Statistics. 2025. URL: <https://www.bls.gov/cpi/data.htm>
10. Monetary Policy Reports to the Congress. Board of Governors of the Federal Reserve System. 2025. URL: https://www.federalreserve.gov/monetarypolicy/mpr_default.htm
11. Economic Report of the President : together with the Annual Report of the Council of Economic Advisers. Washington : United States Government Printing Office, 1995. 408 p. URL: <https://www.presidency.ucsb.edu/sites/default/files/books/presidential-documents-archive-guidebook/the-economic-report-of-the-president-truman-1947-obama-2017/1995.pdf>
12. Economic Report of the President : together with the Annual Report of the Council of Economic Advisers. Washington : United States Government Publishing Office, 2025. 412 p. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2025/01/ERP-2025.pdf>
13. Highlights From the Profile of Home Buyers and Sellers. National Association of REALTORS®. 2024. URL: <https://www.nar.realtor/research-and-statistics/research-reports/highlights-from-the-profile-of-home-buyers-and-sellers>
14. Engstrom E. K., Sharpe S. A. (Don't Fear) The Yield Curve, Reprise. FEDS Notes. Washington: Board of Governors of the Federal Reserve System, March 25, 2022. URL: <https://www.federalreserve.gov/econres/notes/feds-notes/dont-fear-the-yield-curve-reprise-20220325.html>
15. Layoffs.fyi — Tech Layoff Tracker and Lists. 2024. URL: <https://layoffs.fyi/>
16. The Budget and Economic Outlook: 2024 to 2034. Congressional Budget Office. 2024. 171 p. URL: <https://www.cbo.gov/system/files/2024-02/59710-Outlook-2024.pdf>
17. The Financial Crisis Inquiry Report. Financial Crisis Inquiry Commission. Washington : Government Printing Office, 2011. 662 p. URL: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GPO-FCIC/pdf/GPO-FCIC.pdf>
18. World Economic Outlook: Steady Recovery but Slow Momentum. International Monetary Fund. Washington, DC : IMF, 2024. 191 p. URL: <https://www.imf.org/-/media/files/publications/weo/2024/april/english/text.pdf>

George Kovbatiuk, PhD

(Senior Lecturer of Department of Theoretical and Applied Economics, National Transport University)

Maryna Kovbatiuk, Candidate of Sciences (Economics), professor

(Professor of the Department of Theoretical and Applied Economics, National Transport University)

PREDICTIVE MARKERS OF ECONOMIC DOWNTURN: AN ANALYSIS OF U.S. MACROECONOMIC STABILITY

The subject of this study is a set of macroeconomic processes and leading indicators that signal rising risks of an economic downturn in the United States of America, as well as the potential transmission effects of such a recession on the global economy and Ukraine in particular. The article provides a

comprehensive analysis of the current state of the U.S. economy under conditions of moderating inflation combined with persistently high price levels, increasing household debt burdens, deteriorating housing affordability, and a gradual weakening of the labor market.

Special attention is paid to the analysis of key leading macroeconomic indicators of recession, in particular the inversion of the U.S. Treasury yield curve and the application of the Sahm Rule as an empirical tool for the early identification of downturn phases. The study examines the role of debt imbalances, high interest rates, and the end of the era of “cheap money” as structural factors contributing to heightened macroeconomic vulnerability.

From a theoretical perspective, the paper interprets current developments through the lens of a transformation in stabilization policy frameworks—from the classical Keynesian model to the concept of fiscal dominance, in which rising public debt begins to constrain the autonomy of monetary policy. A comparative analysis with the dot-com crisis of the early 2000s and the global financial crisis of 2008–2009 is conducted, allowing for the identification of the distinctive features of the current stage of the economic cycle.

A separate section is devoted to the analysis of the potential implications of a U.S. recession for Ukraine, including the risks of reduced financial and military assistance, a deterioration in global commodity market conditions, higher costs of external borrowing, and heightened vulnerability to exchange rate shocks. The practical significance of the study lies in substantiating individual, investment, and institutional strategies for adaptation in an environment of increased macroeconomic uncertainty.

Keywords: *business cycle, recession macroeconomic instability, yield curve inversion, Sahm Rule, fiscal dominance, public debt, labor market, U.S. economy.*

Стаття прийнята до друку 3 листопада 2025 року